

Praktiline ettevõtluskuu

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

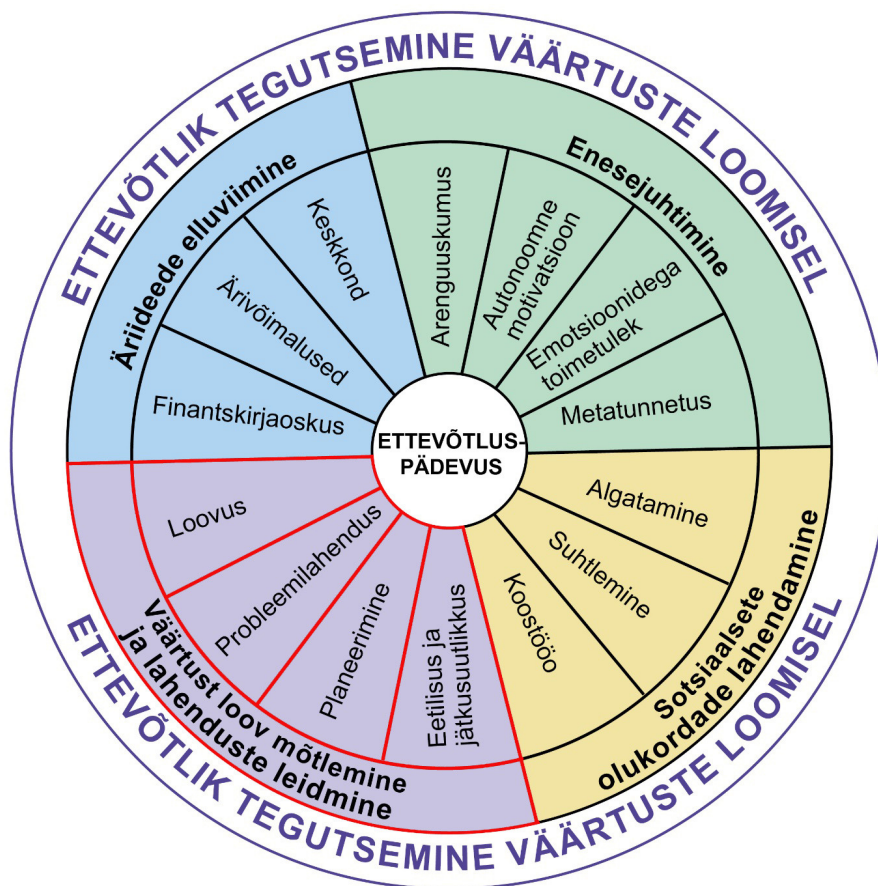
Eesti
tuleviku heaks

ÕPPEMATERJALI 3. OSA

Praktiline ettevõtluskuu

ÕPPEMATERJALI 3. OSA

Teise koolitusnädala õppematerjalid kätkevad endas väärtust loova mõtlemise ja lahenduste leidmisega seonduvaid teadmisi. Praktilised tegevused toetavad loovust, probleemidele lahenduste leidmise oskuseid ja planeerimist.

“Loovus on leiutamine, katsetamine, kasvamine, riskide võtmine, reeglite rikkumine, vigade tegemine ja vahva elu elamine”.

Mary Lou Cook, rahuaktivist, kunstnik, kirjanik

ÕPPEMATERJAL juhendajale

III OSA

Kolmandal koolituspäeval saab hoo sisse taaskasutuspõhimõttel KODU-teemalise toote valmistamine. Toimub praktiline toote loomise õppeprotsess töötubades. Arendame loovust, oskust luua toode piiratud aja ja vahenditega.

1. tund - Mida? Kuidas? Millal? (45min)

Kordamisharjutus ja kohaletulek (10 min)

Harjutus nr. 1

Eesmärk: Kordamine ja kohaletulek. Kirjeldab iseenda tugevaid ja nõrku külgi ning oskab end iseloomustada.

Abivahendid: puuduvad

Ülevaade: Harjutus sooritatakse liikumises ja paarisvestlusena.

Portseduur:

Mõttele, milline on sinu koolikott. Palun tunneta läbi enda keha, milline oleks olla seesama sinu kott. Kõnni ruumis ringi nagu sa oleksid iseenda kott. Leia endale vestluskaaslane - räägi talle endast nõ. selja taga. Milliseid teenuseid oleksid sina võimeline osutama oma koti arvates, kes sind väga hästi tunneb?

Mina olen Kärtini koolikott, minu arust võiks Kätrin olla juuksur, sest tal on alati kaasas mitu kammi ja palju patsikumme. Kätrin armastab ilusaid asju ja minu arust peaks ta tegema teisi inimesi ilusaks.

Jagame grupis grupitöö parimaid palu.

Kiida osalejates konkreetseid oskusi võim tulemusi, säravat esinemist või loovat lähenemist. Üleüldisel hinnangul Tubli! pole sellist kaalu, kui eraldi oskuseid välja tuues.

Harjutus nr. 2

Eesmärk: Kordamine ja "Jäälõhkuja" loova mõtlemise ergutamine, ideede genereerimine, loova mõtlemise ergutamine.

Abivahendid: puuduvad

Portseduur: Juhendaja kirjutab tahvlile 3 suvaliselt valitud sõna, millest 1 määratleb kohta, teine kirjeldab ja kolmas on mingi arväärtus. Näiteks sõnad: Eesti, sinine, kolmsada. Osalejad võtavad paaridesse ja 1 küsib teiselt ettevõtlusteemalisi küsimusi, millele saab vastata ainult nende sõnadega (siin: Eesti, sinine, kolmsada).

Mis värvi on 20-eurone? Sinine
Kui palju maksab su nõudepesuteenus kuus? 300
Mis on su tegevuspiirkond? Eesti
Mitu kilomeetrit on su kaugeima kliendini? 300
Kus asub su jäätisemüügikiosk? Eestis

**Vahetage paaris rolle. Üks osaleja küsib ja teine vastab.
Jagame grupis ka grupitöö parimaid palu.**

Kodutöö juurde minek. Ideede turg ehk MIDA võiks valmistada? (15min)

Eesmärk: õpime eesmärgistama ja tegevuskava looma, toimub ideede kogumine, probleemi lahenduse kitsaskohtade leidmine, alternatiivide määratlemine, täpsustamine

Abivahendid: Ideede genereerimise Tööleht nr. 3 ja kirjutusvahend

Protseduur: Juhendaja teeb kokkuvõtte talle kirjalikult saadetud ideedest. Osalejad, kes neid saatnud pole, esitavad oma idee kohapeal.

Juhendaja kiidab ja julgustab ka täitsa hulle ideid. Ning toob välja põhjused, miks nende teostamine päriselus läheb hetkel raskeks.

Egon mõtles välja idee, et teha elektrooniline katuste ja vihmaveerennide puhastaja, mis saaks ise aru ilmast ja aastaajast ning ka sellega seotud mobiili-app. Idee on vägev ja meeldiks paljudele kodu omanikele. Aga Egon ise ei tea veel suurt midagi arvutiasjandusest, elektroonikast ja programmeerimisest. Sellise toote väljatöötamine ja valmis tegemine tegemine nõuaks tervet spetsialistide meeskond, palju aega ja ka raha. Jäta see idee tuleviku jaoks meelde, võib vaja minna!

Juhendaja toob välja ka huvitavaid, mingit probleemi lahendavaid ja ettevõtluskuu raames täiesti teostatavaid ideid:

Hanna-Liisa mõtles välja teksariidest voodiriie komplekti oma väikese õe nukumajja. Hea idee, sest lahendab väikese õe suure mure, et tema nukuvoodis pole voodiriideid! Ja ema ütleb, et poest osta on need liiga kallid. Suurem õde pani kaltsukotti just oma vanad teksased, kodus on õmblusmasin ja Hanna-Liisale meeldib väga õmmelda. See idee on ka ajaliselt teostatav!

Kuna juhendaja on eelnevalt ideedega tutvunud ja oma esmase hinnangu ja soovitusel valiku osas andnud, siis lähenetakse toote loomise praktilistele tegevustele.

Plaanide tegemine ehk KUIDAS JA MILLAL ma selle valmis saan? (20min)

Eesmärk: osaleja oskab püstitada eesmärged, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid. Oskab pikaajalisi ja lühiajalisi tegevusi planeerida.

Abivahendid: Tööleht nr. 4 ja kirjutusvahend

Ülevaade: Juhendaja juhendab planeerimise vajalikkuse teemasse ja jaotab osalejatele toote valmistamisega seotud tegevuste planeerimise töölehe. Igaüks täidab seda kas individuaalselt või koos eelmise tunni lõpus loodud grupiga - oma toote ideest ja meeskonnast lähtuvalt.

Protseduur: Töölehe täitmine, igale osale kuni 5 minutit.

Osalejad saavad oma mõtteid ja märksõnu kirjutada töölehele. Juhendaja räägib teemad lahti.

1. Algul viskasime palju ideid õhku. Ikka selleks, et oleks, mille hulgast valida.

Nüüd, kui 1 on idee välja valitud, siis too välja enda või koos oma meeskonnaga:

- Mis oli põhjus, miks just selle idee välja valisin?
- Miks ma arvan, et seda toodet võiks kellelegi vaja minna?
- Mida see toode kellegi jaoks paremaks teeks?
- Kes ostaks minu toodet?
- Kas ma sain kuskilt ka inspiratsiooni?

Vaheküsimus: Muuseas, kas te teate, mis vahe on inspiratsioonil ja tooteideede kopeerimisel ehk vargusel?

Interenetis jäi mulle silma, et on tehtud hästi huvitavaid patsikumme. Äkki mul tuli idee teha ka ägedaid patsikumme, veidi sarnaseid aga siiski omamoodi. Sain inspiratsiooni! See on OK!

Tooteidee vargus - ühes veebipoes müüdi erilisi patsikumme, viksisin nad täpselt maha ja võtsin veel ka nende tootetekstid ja hakkasin nüüd ise odavamalt müüma. Nii et tohi teha, sest nende patsikumme tegijal on õigus sind tema unikaalsete toodete kopeerimise eest kohtusse kaevata, sest sa oled tema disaini varastanud ja tema jääb saamata tulu!

2. Nüüd on aeg mõelda, KUIDAS ma seda teen.

- Kas mul on olemas kõik vajalikud materjalid?
- Kui pole, kust ma materjalid õigeaks ajaks saan?
- Kas mul on vaja raha ja kui palju?
- Kas ma teen üksi, või keegi aitab?
- Kui keegi aitab, siis kas temal on piisavalt aega ja tahtmist?
- Kui palju on mul aega?

Rain mõtles välja laheda idee, kuidas aias vedelevatest vanadest akendest äge kasvuhoone teha! Idee on super! Aga vaata enda tegevuste meemespeast tähtaegu - sul ei ole piisavalt aega, et seda valmis teha. Ja seda ei saa pildistamiseks kooli kaasa tuua. Las see jääb sulle järmise suvevaheaja kodutöök!

3. Mõtlen, MILLAL ma seda teen

- Jagan töö etappideks.
- Millal on erinevate tööetappide tähtaajad? Jäta alati varuajaga ootamatusteks!
- Kui keegi aitab, siis tuleb anda ka talle täpne ülesanne, et ka tema etapp oleks õigeaegselt lõpetatud.

- Äkki on emal hoopis koolitus ja ta ei saa sind plaanitud ajal aidata.
- Vaatan, et see töö- ja ajajaotus oleks ka loogiline.

- Ei saa ennem värvida ja kaunistada asja, mida pole veel valmis tehtud.
- Mõtlen, kas mul on tegelikult aega see asi valmis teha? Ära unusta oma tavalisi koolitöid ja kodutöid ning trenne ja huviringe.

Juhendaja võtab tunni kokku:

Oled toote välja valinud, selle ümber ajurünnakut teinud. Oled mõelnud läbi, et mida sa teed? Kuidas sa seda teed ja millal sa seda teed ja valmis alustama. Kääri nüüd käised üles, et juba peale vahetundi startida!

Vahetund!

ÕPPEMATERJAL juhendajale

III OSA

2. tund - Praktiline töö ehk töötuba (45min)

Töötuba (30min)

Eesmärk: suunamisel/grupitööna koostab lihtsa töökava ja hakkab seda ellu viima; oskab kavandada ressursside ja materjalide kasutamist, on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtja suhtes ning tema hoiak on ettevõtlik.

Abivahendid: osalejate isiklikud tootevalmistamise materjalid ning juhendaja poolt kaasatoodud abivahendid, kui neid on.

Ülevaade: Õpilased hakkavad oma tooteid valmistama, toimub töötuba ehk toote valmistamine kohapeal. Juhendaja roll on aidata neid üle saada alustamise hirmust, julgustada ja innustada, olles mitmekülgne ja paindlik ning sõltub palju ettevõtluskuu ülesandeks valitud toote olemusest, grupi tempost ja muudest muutuvatest asjaoludest.

Protseduur: Juhendaja palub kodust kaasa võetud asjad lauale panna ja juhatab sisse praktilise töö.

- Soovitame praktiliseks töötoaks varuda ja kasutada taaskasutusmaterjali (wc paberi sisud, pakendid, katkised teksad, vana t-särk jne.). Nii säästame loodust ning tarbetud ja kasutult seisma jäänud esemed saavad uue mõtte.

- Sõltuvalt valitud teemast või tootest leiab juhendaja viisi, kuidas toote loomisprotsessis konkreetselt osalejaid abistada.
- Juhendaja võiks juba ettevõtluskuud planeerides, valida sellise toote või teenuse, mis on talle isiklikult südamelähedane või arusaadav. Kasvõi õpetatava õppeaine või hobidega seotult.

Näiteks bioloogiaõpetaja võiks paluda osalejatel teha loodusega seotud tooteid - värviraamatuid, ravimtaimeraamatuid, ikebanat või hoopis lindude söögimaju jne.

Projektis "Praktilised ettevõtluskuud ettevõtjatega", mille raames need õppematerjalid loodi, on valmistatava toote teemaks KODU ja koduga seonduv. Samuti taaskasutuse teema. Seega on paljud näited KODU teemal ja samuti ka kogu tootevalmistamise mentorlus. Juhendajatel on töötubades kaasas valik käsitöötarvikuid ja abivahendeid töötubade läbiviimiseks, et õpilased neid oma taaskasutuspõhimõttel loodava koduteemalise toote valmistamisel kasutada saaks.

Niisiis, alustamine tundub alati kõige raskem. Aga kas mäletate, mida ütles Markus Taxify-st ettevõtte alustamise kohta? Ta ütles seda, et ega muidu teada ei saa - KUI EI PROOVI! Niisiis, ära kardate ebaõnnestuda.

Thomas Alva Edison, kes leiutas elektripirni armastas ikka öelda, et: "Ma ei ole 1000 korda läbi kukkunud. Olen edukalt avastanud 1000 meetodit, kuidas ei saa elektripirni kasutada."

- Kui ei oska, siis küsi julgelt nõu. Kas juhendajalt või kaaslastelt.
- Mõttele, kes sind saab aidata väljaspool kooli.
- Kui miski tundub liiga keeruline, siis mõttele, kuidas sa saad seda lihtsamalt teha.
- Ära anna alla, kõikidel eolukordadele on lahendus.

Kuidas koostöö sujub? (10min)

Eesmärk: meeskonnatöö analüüs, koostöövõimekuse kaardistamine, vajadusel motiveerimine. Õppida mõistma kirjelduste ja suhtlemisstiili olulisust. Väärtustada loovat mõtlemist ja lahenduste leidmist. Õppida loovat probleemi lahendamise oskust kui sotsiaalset protsessi. Julgustada grupi liikmeid tunnistama kui tal on ebapiisavalt informatsiooni või vähene arusaam detailidest.

Abivahendid: A4 paberilehed. Igale osalejale 1 tk.

Ülevaade: grupiharjutus, kus juhendaja juhendab ülesande teostamist ja teeb kokkuvõtte.

Protseduur:

Pane silmad kinni, murra paber pooleks, murra see veelkord pooleks ja nüüd murra parem nurk ja siis keera teistpidi ja murra veelkord parem nurk.

Ava silmad - kas kellelgi oma teistega samasugune tulemus?

Juhendaja kokkuvõtte harjutuse lõppedes: Kas kellelegi on teisega sarnane tulemus? Ei ole? Näete kui erinevalt me kuuleme ja mõistame teiste poolt antud korraldusi. Olge kindlad, et teie meeskonna iga liige saab asjadest sarnaselt aru!

Olete väga tublisti kaasa mõelnud ja palju õppinud ning seeläbi unistamisest sammukese lähemal oma eesmärkidele. Usu, teine samm on veel lihtsam! Nüüd on vaja edasi minna ja aktiivselt tegutseda!

Võiksite näidata ühe aktiveeriva ja motiveeriva video (kuni 5min)
Näiteks soovi korral sellise:

Envane & Shia LaBeouf - Just Do It (Make Your Dreams Come True) [Ultimate Remix] <https://www.youtube.com/watch?v=5-sfG8BV8wU>

Shia LaBeouf on ameerika näitleja ja performance'i kunstnik. Kui oled näinud animafilmi *Surf's Up* ("Metsikud lained"), siis tea, et just tema andis 1. osas hääle filmi peategelasele, pingviinipoeg Cody Maverick'ile, kes unistas professionaalseks surfariks saamisest.

Üllataval kombel on tulevasel ettevõtjal sellest animafilmist palju õppida, sest oma unistuse elluviimisel aitasid Cody Maverick'i sarnased iseloomuomadused, mida on ettevõtjal vaja ja sarnased olid probleemidki, mida ületada

Juhendaja tänab osalejaid panuse eest ja palub järgida oma plaani ning teha järgmiseks korraks valmis niipalju, kui panid plaani kirja. Kui teed rohkem, siis on järgmine kord kergem ja toode saab kindlasti õigeks ajaks valmis!

Juhendaja tänab kõiki osalejaid.

Linke ja lisalugemist juhendajale:

Emotsionaalsed ja sütitavad motiivatsioonikõned:

Stop thinking and just DO!! Üliemotsionaalne motiivatsioonikõne, mille peab näitleja Benedict Cumberbatch aka Sherlock Holmes

<https://www.youtube.com/watch?v=U1NtMRguvno>

"Just Do It" Motivational Speech - Shia LaBeouf

https://www.youtube.com/watch?v=ZXsQAXx_a0

Envane & Shia LaBeouf - Just Do It (Make Your Dreams Come True) [Ultimate Remix] <https://www.youtube.com/watch?v=5-sfG8BV8wU>